

STUDENTSKO VREDNOVANJE PRAKTIČNE NASTAVE NA LOGOROVANJU

Toplica Stojanović¹, Zvezdan Savić² i Krasomenko Miletić³

¹Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta, Banja Luka, BiH

²Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Niš, Srbija

³Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd, Srbija

Originalni naučni članak

DOI:10.5550/sgja.1001041

COBISS.BH-ID 1845272

UDK: 371.796.5

SUMMARY

The student evaluation of the quality of the practical training completed as part of the Activity in Nature course is the key part for a further operationalization of the course itself as part of the Bologna Declaration, which has laid down the guidelines for future instruction. Our research was carried out on a sample which numbered fifty-two (52) male and female students from the Faculty of Physical Education and Sport at Pale (The Republic of Srpska), who participated in the practical training during the month of July of the 2007/08 school year, carried out at Tjentište. We used a standardized questionnaire numbering twenty (20) items. The questionnaire was in the form of a five-step Lycert scale. The answers were marked on a scale of 1 to 5. We used the appropriate statistical procedures for data processing, ones we believed were appropriate for the subject matter. The data analysis has shown that students rated the quality of the organized practical training as part of the Activity in Nature course as very high. We also concluded that they understood the wider social significance of the program activities and the positive influence of the program on the health of people, primarily the young.

Key words: attitudes, course content, organization, fieldwork, quality.

UVOD

Boravak u prirodi postavlja pred nas veće zahteve nego li boravak u kući. Savremeni način rada i života doneo je sa sobom neminovnu nužnost, traženja pomoći od prirode u cilju očuvanja zdravlja i radne sposobnosti. Priroda i fizička aktivnost predstavljaju najbolje tvorce i čuvare neophodne životne vitalnosti. Priroda, to naše veliko bogatstvo, prepuno je izvora energije. U prirodi se nalaze mnogobrojna „igrališta“ koja pružaju mogućnost za fizičko vežbanje i rekreaciju (Živanović, 1970, 1).

Bezbroj je aktivnosti u prirodi. Navešćemo samo one koje se najčešće primenjuju u našoj sredini: izleti, pohodi, logorovanja, bivakovanja, kampovanja, kros-trčanja, časovi opšteg fizičkog vežbanja i igara, upražnjavanje nekih sportova u prirodi i orijentaciono kretanje (Miletić & Savić,

2006, 3). Svaka od navedenih aktivnosti ima opšti, poseban i pozitivan uticaj na čovekov organizam. Po svom sadržaju i načinu realizacije imaju specifičnosti i zahtevaju posebnu obradu i tretman. To se odnosi i na praktičnu nastavu koju pohađaju studenti Fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja.

Predmet Aktivnosti u prirodi prema nastavnom planu na Fakultetu fizičkog vaspitanja i sporta na Palama, Republika Srpska, je usaglašen je sa Bolonjskom deklaracijom. Istraživanje ima za cilj, da doprinos osavremenjavanju i operacionalizaciji nastave u skladu sa destinacijama, rekvizitima i brojem studenata koji pohađaju praktičnu nastavu.

Kada govorimo o stavu trebamo istaći da je on pojam koji predstavlja tzv. međučlanu promenljivu. On je stečena dispozicija, stečena spremnost da se na određeni način opaža, misli,

emocionalno reaguje i deluje, ali kakvo će to reagovanje biti, zavisi od iskustva pojedinaca formiranog u toku njegovog života (Rot, 1972, 278). Govoreći dalje o stavovima dobro bi bilo reći nešto i o složenosti stavova kao i definicijama stavova. Terminološko značenje ovog pojma, u današnje vrijeme, češće je usmjereno ka označavanju mentalnog stanja pojedinca i psihološke pripravnosti. (Bjeković & Dragosavljević, 2002, 195).

Problem ovog istraživanja može se sagledati u efikasnoj organizaciji, operacionalizaciji i realizaciji predmeta Aktivnosti u prirodi na osnovnim akademskim studijama, u skladu sa reformom visokoškolskog obrazovanja, a ciljevi istraživanja su utvrđivanje stavova studenata o kvalitetu organizovane praktične nastave na predmetu Aktivnosti u prirodi, utvrđivanje stavova studenata prema kvalitetu angažovanih nastavnika, utvrđivanje stavova studenata prema nastavnim sadržajima i opštem značaju predmeta Aktivnosti u prirodi i utvrđivanje stavova studenata o ličnom odnosu prema praktičnoj nastavi.

Pretpostavke istraživanja su da će studenti pozitivno vrednovati kvalitet praktične nastave, kao i kvalitet angažovanih nastavnika i saradnika, nastavne sadržaje i opšti značaj predmeta Aktivnosti u prirodi i lični odnos prema praktičnoj nastavi.

METODE

Uzorak entiteta

Uzorak ispitanika izabran je iz populacije studenata treće godine Fakulteta fizičkog vaspitanja i sporta sa Pala, Republika Srpska, koji su školske 2007/08. godine pohađali teorijska predavanja i praktičnu nastavu na predmetu Aktivnosti u prirodi na Tjentištu. Ukupan broj ispitanika bio je 52, hronološke starosti 23+1 godina. Ovaj broj ispitanika je u potpunosti zadovoljio uslov za kvantitativnu analizu obzirom na broj varijabli i mogućnost generalizacije rezultata.

Ovo istraživanje nije uzimalo u obzir antropometrijski prostor, motorički i kognitivni prostor, za koje se pretpostavlja da će slučajno varirati kod svih ispitanika, što ne bi trebalo da umanjí značaj istraživanja.

Varijable i procedure testiranja

Za potrebe ovog istraživanja primenjene su četiri varijable. One su definisane na sledeći način: 1) prva varijabla definisana je kao kvalitet praktične nastave, 2) druga kao kvalitet angažovanih nastavnika i saradnika, 3) treća kao nastavni sadržaji i opšti značaj predmeta Aktivnosti u prirodi, i 4) četvrta kao odnos studenata prema nastavnim sadržajima.

Navedene varijable ispitivane su jednim upitnikom koga čine dvadeset pitanja i tvrdnji. Pitanja i tvrdnje su jasno i precizno sastavljena po određenom redosledu. U ovom istraživanju primenjena je petostepena skala Likertovog tipa.

Statistička analiza

U ovom istraživanju korišćeni su parametrijski i neparametrijski statistički postupci za obradu sirovih podataka iz kojih su kondenzovane informacije o srednjim vrednostima, standardnoj devijaciji srednje vrednosti, frekvencijama i procentima svih istraživanih pitanja i tvrdnji. Podaci su obrađeni statističkim paketom „STATISTICA 8.0 for Windows“.

Program rada praktične nastave na logorovanju

Aktivnosti koje su studenti izvodili u okviru praktične nastave na logorovanju u obimu od 45 sati realizovanih u toku 9 radnih dana su sledeće:

- Jutarnja gimnastika (jutarnje vežbanje)
Jutarnje vežbanje predstavlja univerzalni oblik aktivnosti u svim periodima razvoja čoveka. Osnovni cilj je da pripremi ljudski organizam za aktivnosti koje ga očekuju u toku dana, odnosno podigne funkcije lokomotornog aparata na viši nivo. Organizuje se u formi individualnog, grupnog ili kolektivnog vežbanja. Studenti svakodnevno, rano ujutru nakon postrojanja, zajedno sa grupovodnom vežbaju po 15-20 min.
- Pešačka tura
Pešačka tura ili pešačenje predstavlja kretanje u prirodi, pojedinca ili grupe, odnosno savladavanje visinskog uspona unapred poznatim pešačkim stazama. Studenti u pro-

- gramu odrađuju najmanje dve pešačke ture (Savin grob 6 km i Dragoš sedlo 24 km).
- **Orijentacija u prirodi, sa kartom i busolom**
Orijentacija u prirodi predstavlja određivanje stajnog mjesta i strana sveta koristeći različita sredstva i načine. Orjentisati se na zemljištu znači odrediti svoj položaj, pravac kretanja u odnosu na strane sveta, okolne zemljišne objekte i cilj (Đuričić, 2003, 12). Orjentisanje se vrši pomoću nebeskih tela, objekata na zemljištu, prirodnih oznaka, karte i busole, ali i nekih priručnih sredstava. Osnovni cilj je određivanje strana sveta radi lakšeg praćenja pravca kretanja.
 - **Orijentiring**
Orijentiring je način organizovanog pojedinačnog ili grupnog kretanja u prirodi. Cilj je rešavanje postavljenih zadataka, odnosno savladavanje distance sa preprekama uz pomoć sredstava (karta, busola, pismeno uputstvo) za što kraće vrijeme.
 - **Veslanje u čamcu (kajak, rafting)**
Veslanje u čamcu je aktivnost koja se izvodi u čamcu na vodi u smislu pokretanja i upravljanja objekta u željenom pravcu. Studenti savladavaju osnove upravljanja kajaka i rafting čamca.
 - **Ronjenje na dah**
Ronjenje na dah je aktivnost koja se odvija pod vodom. Ronjenje na dah predstavlja kretanje pod vodom koristeći samo udahnuti vazduh. Studenti savladavaju osnove disanja, urona i izrona, kretanja pod vodom kao i korištenje opreme za ronjenje na dah (disalica, maska, peraje i neoprensko odeo).
 - **Alpinizam**
Alpinizam je realizovan kroz obuku penjanja i spuštanja niz prirodnu stenu uz pomoć alpinističke opreme.
 - **Podizanje logora (postavljanje šatora i organizacija logora)**
Logorovanje predstavlja aktivnost koja podrazumeva organizaciju dužeg boravka u prirodi pojedinaca ili grupe u šatorima ili sličnim objektima. Veoma je važna dobra organizacija i priprema logorovanja. Tu se podrazumeva izbor mjesta za logor, oprema za logorovanje, postavljanje i uređenje logora kao i logorska dokumentacija.
 - **Vatre i ložišta**
Vatre i ložišta su veštine koje se često upražnjavaju na logorovanjima. Vatre se koriste za pripremu jela i grejanje, ali ima i svoj sociološki karakter, jer se uz vatru organizuju razna druženja, kulturna, zabavna pa i takmičenja. Ložišta su posebno pripremljena mesta da bi se na njima pripremala hrana (Vučković i Savić, 2002, 37).
 - **Vezivanje čvorova**
Vezivanje čvorova predstavlja veštinu pravljenja različitih vrsta čvorova u zavisnosti od namene. Najčešće se koristi uža ili konop ili neki drugi pogodan materijal.
 - **Sportsko-rekreativne aktivnosti**
Organizacija sportsko-rekreativnih aktivnosti pruža mogućnost zadovoljavanja i razvijanja potreba i navika za iskorištavanjem slobodnog vremena kroz sportske i rekreativne aktivnosti tokom logorovanja. Ova vrsta aktivnosti se realizuje kroz sportske i elementarne igre.

REZULTATI

Namera istraživanja bazirala na istraživanju stavova kod studenata o kvalitetu praktične nastave Aktivnosti u prirodi. Istraživanjem stavova, ispitivali smo shvatanje date situacije od strane studenata, načine opažanja, mišljenja i reagovanja. Struktura upitnika data je u vidu jednog upitnika sa dvadeset (20) ajtema – tvrdnji. Opštim uvidom u tabele 1., 2., 3. i 4., može se zaključiti da su se studenti izjašnjavali uglavnom pozitivno o kvalitetu praktične nastave Aktivnosti u prirodi, kako se i očekivalo.

Procentualno je najviše onih onih koji imaju pozitivne, afirmativne stavove o kvalitetu praktične nastave. Ovo je delom razumljivo i zbog samog opredeljenja za studije na Fakultetu sporta i fizičkog vaspitanja. U kom smislu kvalitet nastave odgovara studentima, utvrdili smo bazičnom statistikom izračunavanjem deskriptivne statistike, frekvencija i procenata.

Prvu varijablu u upitniku vrednovao je ceo upitnik sa svih 20 ajtema i odnosio se na opšti kvalitet praktične nastave. Odgovori studenata

prikazani u tabelama 1-3 okarakterisani su kao visoko pozitivni, tj. studenti su preferirali pozitivne tvrdnje. Ovim je zvanično i potvrđena postavka, koja govori o opštem kvalitetu praktične nastave.

TABELA 1.

Stavovi studenata prema kvalitetu angažovanih nastavnika i saradnika

Ocena	5	4	3	2	1
Tvrdnje / Stepen slaganja	Slazem se u potpunosti	Delimično se slažem	Nemam stav	Delimično se ne slažem	Ne slažem se u potpunosti
1. Izbor saradnika - nastavnika za praktičnu nastavu bio je adekvatan zahtevima praktične nastave	45 (86.53)	7 (13.46)	0.00	0.00	0.00
2. Svi saradnici - nastavnici su dobri demonstratori	40 (76.92)	12 (23.07)	0.00	0.00	0.00
3. Od stručnih i pedagoških sposobnosti saradnika - nastavnika zavisi da li ću pratiti i položiti praktičnu nastavu	27 (51.92)	23 (44.23)	1 (1.92)	1 (1.92)	0.00
4. Odnos nastavnika i saradnika prema studentima je bio korektan i profesionalan	40 (76.92)	11 (21.15)	1 (1.92)	0.00	0.00
5. Saradnici - nastavnici bili su dobro pripremljeni za praktičnu nastavu	42 (80.76)	6 (11.53)	3 (5.76)	1 (1.92)	0.00
6. Nastavnici su svojim neposrednim radom podsticali aktivnu nastavu	30 (57.69)	17 (32.69)	5 (9.61)	0.00	0.00
7. Kriterijumi ocenjivanja nastavnika bili su strogi	7 (13.46)	26 (50.00)	9 (17.30)	6 (11.53)	4 (7.69)
8. Predmetni nastavnik je dobro i stručno organizovao celokupnu praktičnu nastavu	37 (71.15)	12 (23.07)	1 (1.92)	2 (3.84)	0.00

TABELA 2.

Stavovi studenata prema ličnom odnosu prema praktičnoj nastavi

Ocena	5	4	3	2	1
Tvrdnje / Stepen slaganja	Slazem se u potpunosti	Delimično se slažem	Nemam stav	Delimično se ne slažem	Ne slažem se u potpunosti
9. Ispoštovao-la sam uputstva predmetnog nastavnika o realizaciji ovakve nastave	46 (88.46)	6 (11.53)	0.00	0.00	0.00
10. Obavio-la sam blagovremeno pre polaska sve neophodne pripreme za praktičnu nastavu	45 (86.53)	5 (9.61)	1 (1.92)	1 (1.92)	0.00
11. Fizički sam dobro pripremljen-na za praktičnu nastavu	38 (73.07)	13 (25.00)	1 (1.92)	0.00	0.00
12. Svestan-na sam odgovornosti koju nosi ovakva nastava	50 (96.15)	2 (3.84)	0.00	0.00	0.00
13. Svojim angažovanjem na nastavi dao-la sam doprinos nesmetanom izvođenju nastave	47 (90.38)	4 (7.69)	1 (1.92)	0.00	0.00
14. Nosim pozitivne utiske sa realizovane praktične nastave	42 (80.76)	10 (19.23)	0.00	0.00	0.00
15. Disciplina studenata na praktičnoj nastavi bila je primerena	34 (65.38)	15 (28.84)	3 (5.76)	0.00	0.00

TABELA 3.

Stavovi studenata prema kvalitetu nastavnih sadržaja praktične nastave i opštem značaju predmeta

Ocena	5	4	3	2	1
Tvrđnje / Stepen slaganja	Slazem se u potpunosti	Delimično se slažem	Nemam stav	Delimično se ne slažem	Ne slažem se u potpunosti
16. Nastavni sadržaji bili su zanimljivi	38 (73.07)	11 (21.15)	1 (1.92)	2 (3.84)	0.00
17. Navedene praktične aktivnosti treba proširiti novim nastavnim sadržajima	26 (50.00)	20 (38.46)	4 (7.69)	1 (1.92)	1 (1.92)
18. Bilo je dovoljno rekvizita na nastavi	25 (48.07)	18 (34.61)	3 (5.76)	2 (3.84)	4 (7.69)
19. Sadržaji praktične nastave primenljivi su u praksi	37 (71.15)	11 (21.15)	1 (1.92)	2 (3.84)	1 (1.92)
20. Nastavni program je postigao pun efekat	23 (44.23)	21 (40.38)	5 (9.61)	3 (5.76)	0.00

Drugu varijablu u upitniku karakterisalo je prvih 8 ajtema prikazanih u tabeli 1. Stavovi studenata navedenih ajtema govore u prilog druge pretpostavke koja se odnosi na pozitivan izbor i selekciju angažovanih nastavnika i saradnika. Uvidom u njihove tvrdnje uviđa se koncentracija odgovora prema pozitivnom polu navedenih tvrdnji. Srednje vrednosti tvrdnji (Tabela 4.) su u rasponu od 3.50 do 4.86.

TABELA 4.

Srednje vrednosti tvrdnji

Tvrđnja	Mean	SD
Var1	4.87	0.345
Var2	4.77	0.425
Var3	4.46	0.641
Var4	4.75	0.480
Var5	4.71	0.667
Var6	4.48	0.671
Var7	3.50	1.111
Var8	4.62	0.718
Var9	4.63	0.715
Var10	4.33	0.857
Var11	4.12	1.182
Var12	4.56	0.873
Var13	4.23	0.854
Var14	4.88	0.323
Var15	4.81	0.561
Var16	4.69	0.579
Var17	4.96	0.194
Var18	4.88	0.379
Var19	4.81	0.398
Var20	4.54	0.779

Legenda: Mean – srednja vrijdnost, SD – standardna devijacija srednje vrijdnosti

Treću varijablu karakterišu 7 narednih ajtema, tj od 9. do 15. tvrdnje, koje su prikazane u tabeli 2. One se bave stavovima studenata prema nastavnim sadržajima i opštem značaju predmeta Aktivnosti u prirodi. Stavovi studenata na ovim ajtemima baziraju se takođe prema pozitivnim tvrdnjama. Prosečne vrednosti ocena (Tabela 4.) kreću se u rasponu od 4.11 do 4.63. Tvrđnje studenata prema navedenoj varijabli bile su nešto strožije u odnosu na predhodnu varijablu. Posebno treba istaći raspršenost ocena kod tvrdnje da je bilo dovoljno rekvizita na praktičnoj nastavi. Ovakve ocene studenata potvrđuju i treću pretpostavku koja govori o sadržajima praktične nastave i opštem značaju predmeta.

Četvrtu varijablu istraživali smo sa 5 ajtema i to od 16. do 20. Četvrta varijabla odnosila se na to, da studenti vrednuju svoj odnos prema praktičnoj nastavi. Interesantna je činjenica da u ovim tvrdnjama studenti visoko preferiraju pozitivne stavove. Ocene na ove tvrdnje kreću se u rasponu od 4.53 pa do 4.96 (Tabela 4.).

DISKUSIJA

Ovakve rezultate možemo diskutovati i kao jednu vrstu stručne i pedagoške zrelosti studenata. Navedene tvrdnje govore u prilog nove koncepcije i opredeljenja organizatora prema praktičnoj nastavi. Diskusija ovih tvrdnji govori takođe o adekvatnoj selekciji, personalnih, pedagoških i stručnih kvaliteta angažovanih nastavnika i saradnika na praktičnoj nastavi, kao i da se na ovom predmetu obrađuju

adekvatni i intere-santni praktični sadržaji. To govori u prilog činjenici da su studenti ozbiljno shvatili ovaj vid nastave i da su blagovremeno obavili sve potre-bne pripreme za istu. Teorijska nastava pre pola-ska dala je očekivane rezultate u smislu njihove odgovornosti koju nosi praktična nastava.

Opštom analizom radova i dosadašnjih istraživanja stavova u oblasti fizičke kulture, a posebno segmenta koji se odnosi na nastavne sadržaje, dolazi se do zaključka da je bilo manjeg broja radova na istu temu. Međutim, svi oni su dali određeni doprinos daljeg razvoja istraživanih problema i dalje unapređenje nastave i nastavnih sadržaja. Sve ovo govori u prilog da treba raditi na detaljnijim istraživanjima i konstrukciji najoptimalnijih nastavnih sadržaja određenih predmeta na univerzitetnoj nastavi.

Do rezultata sličnih našem istraživanju došli su i Havelka & Lazarević (1981) na uzorku sportista i nesportista, gde su zaključili da je većina ispitanika imala pozitivne stavove prema sportu, a Savić (1994) je istražujući stavove o vrednostima odbojkaške igre zaključio da odbojkašice imaju vrlo visoko pozicionirane pozitivne stavove. Ti rezultati su saglasni rezultatima kasnije istraživanih stavova (Milojević & Savić, 1998) mladih odbojkašica prema sportu i stavova u vezi predmeta aktivnosti u prirodi – skijanje (Radosav i sar., 2008a). Takođe su rezultati ovog istraživanja saglasni rezultatima do kojih su došli Radosav (2003), Savić i sar. (2006), Radosav i sar. (2008b), Savić i Miletić (2008) i Stojanović i sar. (2009), u istraživanjima sličnim ovom, gde su istraživali stavove studenata o uslovima, sadržaju i organizaciji i operacionalizaciji nastave Aktivnosti u prirodi. Analiza rezultata je pokazala da studenti imaju pozitivan stav prema

progra-mu predmeta Aktivnosti u prirodi i njegovoj realizaciji, te da shvataju širi društveni značaj programa i njegov pozitivan uticaj na zdravnje ljudi, posebno mladih.

ZAKLJUČAK

Iako između ispitivanih studenata ima razlika u reakcijama na određene tvrdnje oni su ipak imali pretežno isto mišljenje u vezi sa ključnim ocenama o kvalitetu praktične nastave predmeta Aktivnosti u prirodi. Rezultati istraživanja nam pokazuju da su ispitanici predložene tvrdnje u celom upitniku, a i po grupama, potvrđivali ili odbacivali na očekivani i objektivan način. Ovi-me su i postavljeni ciljevi ostvareni.

Studenti su imali pozitivan stav što se tiče opšteg kvaliteta organizovane praktične nastave. Očekivan je i rezultat da su se studenti pozitivno izrazili prema ponuđenim sadržajima, posebno prema angažovanim nastavnicima i saradnicima na praktičnoj nastavi. Treba istaći njihove reakcije na prihvatanje tvrdnji koje se odnose na njihovu odgovornost, disciplinu i angažovanje na praktičnoj nastavi. Time smo praktično potvrdili sve pretpostavke istraživanja. Generalno se može zaključiti da su reakcije i ocene studenata bile pozitivne.

Rezultati ovog istraživanja doprinose da se rasvetli problem dalje organizacije praktične nastave Aktivnosti u prirodi. Dobijeni rezultati takođe predstavljaju podsticaje za dalja istraživanja problema praktične nastave. Značaj dobijenih rezultata utoliko je veći, jer smo otkrili nove veze i potvrdili dosadašnja pozitivna iskustva u nastavi.

LITERATURA:

- [1] Bjeković, G. & Dragosavljević, P. (2002). Socijalno psihološke osnove sportske rekreacije. U: Zbornik radova, FIS-komunikacije 2002, (pp.195-197). Niš: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- [2] Havelka, N. & Lazarević, LJ. (1981). Sport i ličnost. Beograd: Sportska knjiga.
- [3] Miletić, K. & Savić, Z. (2006) Perspektiva aktivnosti u prirodi kao sastavnog dela programa nastave fizičkog i zdravstvenog vaspitanja. U: Međunarodni simpozijum FIS-Komunikacije 2005, (pp 54). Niš: Fakultet fizičke kulture.
- [4] Milojević, A. & Savić, Z. (1998). Stavovi prema sportu mladih odbojkaša i odbojkašica. U: Zbornik radova, FIS-komunikacije 1998. Niš: Filozofski fakultet, SG za fizičku kulturu.

- [5] Radosav, S. (2003). Stavovi studenata fakulteta fizičke kulture o uslovima, sadržaju, organizaciji i operacionalizaciji nastave iz aktivnosti u prirodi. Magistarski rad. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet fizičke kulture.
- [6] Radosav, S. i sar. (2008a). Studenti fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja i njihovi stavovi u vezi predmeta aktivnosti u prirodi – skijanje. *Glasnik Antropološkog društva Srbije*. Novi Sad, vol. 43, 519-523.
- [7] Radosav, S., Dimitrić, G. i Obradović, J. (2008b). Studenti fakulteta sporta i fizičkog vaspitanja i njihovi stavovi u vezi predmeta aktivnosti u prirodi – logorovanje. *Glasnik Antropološkog društva Srbije*. Novi Sad, vol. 43, 524-531.
- [8] Rot, N. (1972). *Osnovi socijalne psihologije*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- [9] Savić, Z. (1994). Komparativno istraživanje nekih socijalno-psiholoških karakteristika odbojkašica Prve-A savezne lige i Jedinstvene srpske lige. Magistarski rad. Novi Sad: Univerzite u Novom Sadu, Fakultet fizičke kulture.
- [10] Savić, Z., Milojević, A. & Miletić, K. (2006). Stavovi studenata prema praktičnoj nastavi Aktivnosti u prirodi. *Fizička kultura*. Skoplje. Godina 34, br. 2., pp 149 – 155.
- [11] Savić, Z. & Miletić, K. (2008). Stavovi studenata prema kvalitetu praktične nastave predmeta Aktivnosti u prirodi. *Fizička kultura*, Skoplje. Godina 35, br. 2, pp 147-151.
- [12] Stojanović, T., Savić Z., Miletić K. & Vukić. Ž. (2009). Stavovi studenata prema praktičnoj nastavi predmeta Planinarenje i logorovanje. U: *Zbornik radova, Prvi međunarodni naučni kongres*, (pp 297). Banja Luka: Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta.
- [13] Živanović, Ž. (1970). *Zdravlje i zabava u prirodi - orjentaciono kretanje*. Beograd: Partizan.

Rad primljen: 02.06.2010. godine
Rad odobren: 25.07.2010. godine

Adresa za korespodenciju:
Prof. dr Toplica Stojanović
Bulevar Nemanjića 66a/3,
18000 Niš, Srbija
Tel. +381 65 32 13 212
e-mail: as-volley@my-its.net